

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
_____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри міжнародних відносин і суспільних наук
Протокол № 9 від 17 квітня 2024 р.
Завідувач кафедри
 Вікторія ХВІСТ

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
 Сергій БІЛАН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Актуальні проблеми міжнародних відносин в Азії,
Африці та Латинській Америці**

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 291 – «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітня програма Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, кандидат історичних наук, доцент Людмила Лановюк

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни
Актуальні проблеми міжнародних відносин в Азії,
Африці та Латинській Америці

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	291 – Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	
Освітня програма	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) <small>(якщо є в робочому навчальному плані)</small>	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	4	
Семестр	7	
Лекційні заняття	15 год.	
Практичні заняття	-	
Семінарські заняття	30 год.	
Самостійна робота	75 год.	
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	3 год. 4 год.	

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою курсу є вивчення природи та закономірностей розвитку міжнародних відносин в провідних країнах Азії, Африки та Латинської Америки у др. пол. ХХ ст. – на межі ХХІ ст. з проекцією на сьогодення, визначення місця окреслених регіонів у ключових тенденціях сучасних міжнародних відносин.

Необхідність викладання такого курсу зумовлена стрімким зростанням ролі ряду держав зазначених регіонів на міжнародній арені.

Вивчення дисципліни передбачає низку **завдань**:

- ознайомлення студентів із понятійно-категоріальним апаратом курсу;
- розуміння історичних, культурно-цивілізаційних, геополітичних, суспільно-економічних, політико-правових, етнодемографічних і природно-кліматичних особливостей розвитку країн регіонів Азії, Африки та Латинської Америки, що зумовили пріоритетні напрямки у сфері міжнародних відносин та означили актуальні проблеми;
- формування вміння використовувати інформацію курсу у майбутній фаховій роботі.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК2. здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих Конфліктів.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Усього	денна форма					усього	Заочна форма					
		у тому числі						у тому числі					
		л	п	лаб	ін д	с. р.		л	п	ла б	ін д	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Актуальні проблеми міжнародних відносин в Азії													
Тема 1. Вступ. Країни азіатського регіону в системі міжнародних відносин: тенденції розвитку	13	2	4				10						

Тема 2. Природа актуальних проблем у міжнародних відносинах країн азіатського регіону	13	2	4			10						
Тема 3. Країни Близького і Середнього Сходу в системі сучасних міжнародних відносин	13	2	4			15						
Разом за змістовим модулем 1	53	6	12			35						
Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми міжнародних відносин в Африці та Латинській Америці												
Тема 4. Характеристика геополітичних особливостей регіонів	14	3	5			10						
Тема 5. Тенденції розвитку Африканського континенту на сучасному етапі	12	2	4			10						
Тема 6. Актуальні проблеми міжнародної політики провідних країн Латинської Америки	12	2	4			10						
Тема 7. Сучасний стан та перспективи розвитку країн Африки та Латинської Америки	13	2	5			10						
Разом за змістовим модулем 2	67	9	18			40						
Усього годин	120	15	30			75						

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Природа актуальних проблем у міжнародних відносинах країн азіатського регіону	4
2	Регіональні особливості розвитку сучасних міжнародних відносин	4
3	Регіональні проблеми міжнародних відносин на Близькому та Середньому Сході	2
4	Геополітичні особливості регіонів: контакти з сусідами та великими країнами	4
5	Основні проблеми розвитку країн Африки та Латинської Америки	4
6	Актуальні проблеми зовнішньої політики провідних країн Африки	3
7	Проблеми ісламського фундаменталізму в африканських	2

	країнах	
8	Актуальні проблеми міжнародної політики провідних країн Латинської Америки	3
9	Сучасний стан та перспективи розвитку країн Африки та Латинської Америки	4
Разом		30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	КНР – основні проблеми та перспективи двосторонніх і багатосторонніх відносин	10
2	Азіатський регіон в системі міжнародних відносин: уроки історії безпеки сьогодення	15
3	Аналіз типів колоніальних систем та їхні наслідки для сучасного розвитку країн Африки. Інтеграційні процеси на Африканському континенті	10
4	Тенденції миротворчості та розбудови механізмів по врегулюванню конфліктів в Африці	15
5	Аналіз зовнішніх факторів формування латиноамериканської системи	10
6	Витоки конфліктогенності в Латинській Америці. Вплив глобалізації на розвиток латиноамериканської системи	15
Разом		75

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тестові завдання;
- реферати;
- самостійні творчі роботи.

6. Методи навчання

У навчальному процесі використовувалися різноманітні форми та методи роботи: читання лекцій, проведення семінарських занять, письмовий контроль у формі тестування та розгорнутих відповідей, організація самостійної роботи студентів під керівництвом викладача, керівництво та контроль за виконанням творчих індивідуальних завдань, заохочення студентів до дискусій із проблемних питань, що виносяться на розгляд в плані практичних занять.

7. Методи оцінювання

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного (проміжного), підсумкового (семестрового) контролю.

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться викладачами у ході аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів

за визначеною темою. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є підсумковий контроль за змістовими модулями.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).
- Реферат, есе (письмові роботи, оформлені відповідно до вимог).

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення підсумкової оцінки з дисципліни при рубіжному модульному контролі.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – іспиту.

Модульний контроль (МК) проводиться відповідно до графіка навчального процесу. Оцінка модульного контролю виставляється з урахуванням результатів проведеного контрольного заходу даного МК. Контрольні заходи модульного контролю проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. В окремих випадках можна застосовувати й інші форми модульного контролю: письмові завдання, усні колоквіуми та ін. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачам і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

У разі відсутності студента на контрольному заході модульного йому надається право на повторне складання в індивідуальному порядку.

Підсумковий (семестровий) контроль. Позитивна оцінка поточної успішності (сумарного результату поточної і модульної оцінки за семестр) за умови відсутності пропущених або невідпрацьованих семінарських занять є підставою допуску до підсумкової форми контролю.

З дисципліни передбачена така форма звітності, як іспит, що проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни згідно з «Положенням про екзамен та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України».

У НУБіП України використовується рейтингова форма контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять (модуля) з певної дисципліни. Її результати враховуються під час виставлення підсумкової оцінки. Рейтингове оцінювання знань студентів не скасовує традиційну систему оцінювання, а існує поряд із нею. Воно робить систему оцінювання більш гнучкою, об'єктивною і сприяє систематичній та активній самостійній роботі студентів протягом усього періоду навчання, забезпечує здорову конкуренцію між студентами у навчанні, сприяє виявленню і розвитку творчих здібностей студентів.

Форма проведення семестрового контролю є комбінованою (частково усна - при проведенні співбесіди, частково письмова - при відповідях на теоретичні питання та тестуванні тощо), зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Іспит є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведена до рівня поточних форм контролю. Оцінка за екзамен «автоматично» не виставляється.

Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який систематично працював протягом семестру, показав під час іспиту різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вмів вільно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїв основну та знайомий з додатковою літературою, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, виявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.

Оцінка «добре» виставляється студенту, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав стійкий характер знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення і поповнення у ході подальшого навчання.

Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі похибки у відповідях на іспиті і при виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для їх подолання під керівництвом викладача.

Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові

помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про введення в дію від 29.12.2023 р. № 1400)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **Рдис** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **Рнр** (до 70 балів): **Рдис= Рнр+Рат**

9. Навчально-методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Актуальні проблеми міжнародних відносин в Азії, Африці та Латинській Америці» включає:

- конспект лекцій на паперовому та електронному носіях;
- навчально-методичні матеріали для організації самостійної роботи;
- електронний курс дисципліни на платформі Elearn

(<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=483>);

- матеріали для демонстрування за допомогою технічних засобів навчання (відеофільми та відеофрагменти).

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Абравітова Л. Африка стає центром світового розвитку, де збігаються інтереси всіх основних геополітичних гравців (інтерв'ю з Надзвичайним і Повноважним послом України в Південно-Африканській республіці) // Бінтел. Журнал геополітичної аналітики. – 2023. - № 2. – С. 61-68.

2. Гвоздь В. Підсумки і перспективи розвитку геополітичних процесів у світі // Бінтел. Журнал геополітичної аналітики. – 2021. - № 1. – С. 4-11.

3. Ісламська держава: генезис і нові тренди / Під редакцією Салаха З., Ауліна О.А. – Львів.: Видавництво «Компанія «Манускрипт», 2019. – 152 с.

4. Міжнародні відносини та світова політика. Під ред. В.А. Манжолі, кер. авт. кол. В.Ю. Крушинський. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2023. 863 с.
5. Рижков М.М., Зайцева М.В. Взаємодія країн БРІКС у постбіполярному світі. Київ: Центр вільної преси, 2022. 234 с.
6. Макаренко Є.А., Погорська І.І., Рижков М.М., Чекаленко Л.Д. Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях. Київ: Центр вільної преси, 2014. 472 с.
7. Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону. Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії Нац. академії наук України», 2020. 145 с.
8. Пророченко Н. Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: матеріали міжнар. наук. конф.; вид. укр. та англ. мов.: доповн. та уточ. / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Відп. наук. ред. О.І. Лукаш. – К., 2019. – С. 59-68.
9. Шевченко Н. Латинська Америка та Карибський басейн. Інтереси України. – ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. - Київ, 2022. - 22 с.
10. Roett Riordan, Paz Guadalupe . Latin America and the Asian Giants. Evolving Ties with China and India. Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2016. 336 p.
11. Nancy L. Rosenblum Good Neighbors: The Democracy of Everyday Life in America. NJ: Princeton University Press, 2016. 312 p.
12. Herbst J. States and Power in Africa: Comparative Lessons in Authority and Control. Princeton University Press, 2019. 312 p.
13. Aning K., Acharya A., Bischoff P. Africa in Global International Relations: Emerging approaches to theory and practice. Routledge, 2019. 198 p.
14. Henderson E.A. African Realism?: International Relations Theory and Africa's Wars in the Postcolonial Era. Rowman & Littlefield Publishers, 2021. 317 p.
15. Sign? L. Innovating Development Strategies in Africa: The Role of International, Regional and National Actors. Cambridge University Press, 2019. 223 p.
16. Young T. Readings in the International Relations of Africa. Indiana University Press, 2022. 384 p.
17. Рада зовнішньої політики «Українська призма» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://prismua.org/regions/asia-and-pacific/>
18. Африка [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://lb.ua/tag/87_afrika
19. Латинська Америка [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://lb.ua/tag/5551_latinska_amerika
20. The Center for Strategic and International Studies, CSIS (Центр стратегічних та міжнародних досліджень) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.csis.org/>